

na scenie

Świętoszek ze wsi Stepanczykowo

Pierwsza scena przypomina klimatem sztuki Czechowa: w posiadłości Wujaszka, czyli pułkownika Jegora Iljicza Rostaniewa, domownicy zajmują miejsca przy stole, służba się krząta, w tle słychać odgłosy wsi... Prawie sielanka. Ale od początku wyczuwa się pewną nerwowość. Do towarzystwa dołącza właśnie nowa osoba, wychowanek Wujaszka, którego przybycie budzi rozmaite przypuszczenia. Przede wszystkim zaś przykuwa uwagę krzesło ustawione w centralnym miejscu stołu, wciąż puste. Wszyscy w napięciu czekają na osobę, która raczy je zająć. W końcu zjawia się najważniejsza persona dramatu – niejaki Foma Fomicz Opiskin, rezydent domu, ulubieniec matki Wujaszka pani Generałowej, przebiegły manipulator, który przejął niemal absolutną władzę nad otoczeniem. To jednak

Andrzej Zieliński (Foma Fomicz) i Wojciech Pszoniak (Wujaszek)

nie Czechow, to już Dostojewski. **Izabella Cywińska** przygotowując dla warszawskiego Teatru Współczesnego adaptację opowiadania **Fiodora Dostojewskiego „Wieś Stepanczykowo i jej mieszkańcy”** zdecydowała się na ironiczny tytuł **„Wasza Ekscelencja”**. Tak każe się tytułować Fomicz, upokarzając Wujaszka w jednej z najokrutniejszych scen przedstawienia. Znamy ten typ obłudnika z literatury (najoczywistsze skojarzenie to „Świętoszek” Moliera), ale i z życia. W finale mieszkańcy Stepanczykowa błagają Fomicza, aby z nimi został. Fenomen Fomów Fomiczów polega bowiem

na tym, iż zawsze zjawiają się tam, gdzie na nich czekają. Nic zatem dziwnego, że widzom wychodzącym ze spektaklu przychodziły do głowy najrozmaitsze skojarzenia, także z postaciami ze świata polityki krajowej. Można i tak. **„Wasza Ekscelencja”** to przykład porządnej, inteligentnej roboty teatralnej bez jednego zbędnego efektu. Kilka ról zwraca uwagę: Danuta Szafiarska znakomicie zagrała Generałową, zaskakująco niepodobnym do swych ostatnich wcieleni Fomiczem jest Andrzej Zieliński, Wujaszka kreuje Wojciech Pszoniak, znowu w formie ze swych najlepszych lat.

ZDZISŁAW PIETRASIK